

Sateenkaariyhteisön vaikea tie kirkossa

Kaisa Raittila

Yhteyden rakentajat. Kohti kaikille avointa kirkkoa. Kirjapaja.
2020. 319 s.

Kaisa Raittilan kirja Yhteyttä rakentamassa kokoaa yksiin kansiin historiaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suhtautumisesta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin. Samalla Raittila tulee kuvanneeksi myös ilmiöön liittyvää yhteiskunnallista muutosta.

Raittilan tarjoilema kuva kirkosta on surullinen: mietinnöt hautautuvat eikä niistä kuulla enää mitään; ihmisoikeuksiin liittyvä työryhmä lopetetaan; piispat kieltäytyvät vihkimästä papeiksi muita kuin heteroja tai parisuhteesta kieltäytyviä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajia; luottamushenkilöt ja seurakuntien aktiivit käyttävät vihapuheeseen verrattavaa kieltä puhuesaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä.

Historiaa ja kirkon vähittäistä avautumista tarkastellaan yksittäisten ihmisten haastattelujen kautta. Näin syntyy ihmisläheinen kuva tarkastelussa olevasta aiheesta: kun puhutaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä, puhutaan aina jostakin ihmisestä. Näiden tarinoiden valossa alkaa rakentua kuva näihin vähemmistöihin kuuluvista ihmisistä, jotka haluavat tai haluaisivat sitoutua kirkkoon, mutta kohtaavat ponnisteluisaan monenlaisia esteitä.

Raittila kuvaa kirkossa tapahtunutta vähittäistä muutosta monella tasolla. Muutos kirkon sisällä vauhdittui, kun Yhteys-liike syntyi. Aiemmin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen omat ryhmät, kuten Arcus ja Malkus, olivat pyrkineet ajamaan oman ryhmänsä asiaa suhteessa kirkkoon. Vastaanotto oli jäänyt kuitenkin vaisuksi, sitä ei ollut ollenkaan tai se käännettiin sielunhoidolliseksi. Yhteys-liikkeen kautta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt saivat tukea niin seurakuntien työntekijöiltä kuin luottamushenkilöiltäkin, joille vähemmistöjen asia oli tärkeä. Raittila tuo vaiheet esille selkeästi ja inhimillisellä otteella.

Vähemmistöjen asiaa ajavan Tulkaa kaikki -liikkeen synty kietoutuu seurakuntavaaleihin. Nimen alle oli mahdollista järjestäytyä seurakuntavaaleissa ja saada näin luottamuselimiin vähemmistöjä ja vähemmistöjen asiaa puolus-

tavia henkilöitä. Luottamuseliimiin saatiinkin sitä kautta uutta ajattelua. Kirkon päätöksenteon hitaus jarruttaa kuitenkin uudistusten läpimenoa, vaikka asialla olisi vahvakin kannatus. Muutosten läpimeno vaatii nimittäin kirkolliskokouksessa kolmen neljäsosan määränemmistön. Monet aloitteet ovatkin törmänneet tähän vaateeseen, vaikka uudet tuulet puhaltavatkin luottamuselimityksissä vahvasti.

Ravisteluttavaa oli lukea kuvausta mielenosoituksista eduskunnan portaila, jossa rukoiltiin lainsäätäjien puolesta heidän päättäessä samaa sukupuolta olevien avioliiton laillistamisesta. Voi vain kuvitella, miltä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajista tuntui. Mielenosoittajien viesti oli vahva: he eivät halunneet nähdä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen saavan virallista asemaa yhteiskunnassa, saatikka kirkossa.

Kiinnostavaa on se, että sekä vähemmistöjen puolesta puhujat että heidän vastustajansa käyttävät tukenaan samaa Raamattua, jota tulkitaan omaa näkemystä vahvistavasti. Raamattua käytetään yhtäältä lyömäaseena ja tukena omalle näkemykselle ja toisaalta vähemmistöjen puolesta puhumiseen.

Vaikka seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuva torjunta on saanut ihmisiä eroamaan kirkosta, kirjan viesti on selvä: monet haluavat sitoutua kirkkoon ja muuttaa sitä sisältäpäin. Matkalla myös kirkossa on tapahtunut paljon. ”Tulkaa kaikki” on yhä useamman viesti.

Raaitilan kirjan toivoisi kuuluvan jokaisen lukemistoon, mutta erityisesti niiden, joilla on kielteinen kanta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin. Ihmisten tarinoiden kautta avautuvat kokemukset voivat ravistella myös lukkiuntuneita asenteita.

Ulla Siirto